

Finanční gramotnost žáků: Česko mezi nejlepšími, ale nerovnosti přetrvávají

12.11.2025 - | Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy představilo novou zprávu zaměřenou na finanční gramotnost patnáctiletých žáků. Dokument vychází z mezinárodního šetření PISA 2022, v němž se Česká republika v této oblasti umístila na pátém místě mezi dvaceti zúčastněnými zeměmi. Vzhledem k důležitosti tématu se ministerstvo rozhodlo výsledky dále podrobněji analyzovat. Ukázalo se, že za tímto úspěchem se skrývají výrazné nerovnosti, které je třeba systematicky řešit. Finanční gramotnost žáků je totiž silně ovlivněna rodinným zázemím, a právě škola má potenciál tyto rozdíly účinně vyrovnávat.

Zvláštní pozornost by měla být věnována žákům z rodin s nižším socioekonomickým statusem (SES), kteří mají často omezený přístup k finančním znalostem a dovednostem. Právě pro tyto děti je škola klíčovým prostředím, kde mohou získat nejen teoretické poznatky, ale především praktické nástroje pro každodenní život. Výuka by měla být nastavena tak, aby podporovala jejich sebedůvěru při správě osobních financí, rozvíjela schopnost plánovat, odpovědně se rozhodovat a orientovat se v základních principech finančního systému. Cílem je, aby i žáci z méně podnětného prostředí odcházeli ze školy s kompetencemi, které jim umožní činit informovaná rozhodnutí a vyhnout se rizikovému chování.

Klíčovou roli hrají učitelé, kteří by měli klást důraz na interaktivní formy výuky a žáky aktivně zapojovat – například prostřednictvím simulace finančního plánování nebo modelových situací z každodenního života. Tyto metody pomáhají žákům lépe porozumět finančním konceptům a rozvíjet schopnost se správně rozhodovat.

Významným zjištěním analýzy je, že nejefektivnější formou výuky finanční gramotnosti je její začlenění do běžných předmětů, jako je matematika, občanská výchova nebo český jazyk. Tento přístup nejen zvyšuje úroveň znalostí, ale také podporuje praktické dovednosti, jako je plánování výdajů, porovnávání cen nebo schopnost odolat tlaku vrstevníků. Naopak samostatné předměty nebo jednorázové akce, které se často realizují na školách se žáky s nižším SES, vykazují nižší efektivitu. Důležitým zjištěním je také vzájemné propojení finanční gramotnosti s gramotností matematickou a čtenářskou.

Analýza rovněž upozorňuje na důležitost sebedůvěry žáků při nakládání s financemi. Ti, kteří si věří při správě osobních financí, dosahují v testech výrazně lepších výsledků. Naopak impulzivní chování, časté utrácení pod vlivem emocí nebo snaha napodobovat spotřební chování vrstevníků jsou spojeny s nižší finanční gramotností. Významným faktorem je i digitální prostředí – mnoho žáků si nevěří při online platbách nebo zabezpečení svých údajů, což ukazuje na potřebu posílit digitální složku finančního vzdělávání.

„Finanční gramotnost není luxus, ale základní dovednost pro život v moderní společnosti. Nestačí, aby se o penězích mluvilo jen doma – škola musí být místem, kde se děti naučí rozumět financím, plánovat, spořit a rozhodovat se odpovědně. Proto budeme i nadále podporovat školy v systematickém rozvoji finančního vzdělávání,“ uvedl ministr školství Mikuláš Bek.

Ministerstvo školství doporučuje školám, aby finanční gramotnost vyučovaly jako průřezové téma napříč předměty, využívaly interaktivní metody výuky a zaměřily se na praktické dovednosti.

Zároveň je třeba věnovat zvláštní pozornost žákům z méně podnětného prostředí, kteří mají omezené možnosti získat finanční návyky v rodině. Školy při tom mohou využít programy z Národního registru projektů finančního vzdělávání.

Celá analýza je k dispozici zde.

<https://msmt.gov.cz/ministerstvo/novinar/financni-gramotnost-zaku-cr-mezi-nejlepsimi-ale-nerovnosti>